

ההודאה וההלל להקב"ה גם בתוך החושך, ממתיק את הדינים ויוצאים מאפילה לאור גדול!!!

« ע"י האמונה מתגלה הטוב האמיתי שבדברי! »

כתוב בפרשה ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (בראשית מט, א), וידוע דברי הגמרא (פסחים נז.) שביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה וכו'. וביאר הרה"ק הישמוח ישראל (אות ב) את דברי הגמ' בדברים נוראים, וז"ל:

"...אולי הענין שנסתלקה ממנו שכינה, לפי שבקש לגלות את הקץ הימין, ואז מההכרח להיות חבלי משיח, בחינת חושך שקדמה לאור וקליפה שקדמה לפרי. לכן הסתיר הקב"ה וסילק שכינתו מאת אבינו יעקב בעת דבורו מהקץ, ולמען ילמד דעת ויורה דרך ה' לנו בעת שיגבר החשך בעולם ולא יהיה אור הקדושה זורח בתקפה, וכאשר אתנו בעונותינו הרבים בעת הזאת."

"ולזה פתחו השבטים ואמרו שמע ישראל וכו', היינו שהשבטים השיבו ליעקב, שחש ושלום לא מצד איזה פסול שיש בהם נסתלקה השכינה ממנו, רק למען להראות לבניו אחריו בעקבתא דמשיחא, שאף אם יסתלק מהם כל ההתגלות ויהיה בבחינת הסתרת פנים חלילה, אף על פי כן יחזקו את עצמם באמונה שלימה לייחד שם הגדול והנורא, ויאמינו כי הכל הוא מהשם יתברך, בין חושך ובין האור שהמה מרמזים לדין ורחמים, הכל הוא ממנו יתברך, והוא אחד יחיד ומיוחד אין סוף ואין תכלית, והיה לעת ערב יהיה אור (זכריה יד, ז), ובזכות תוקף האמונה יזכו לגאולה שלמה ולקץ הימין במהרה בימינו אמן סלה."

"ובזכות שאנו מייחדים שמו יתברך פעמיים בכל יום ערב ובוקר, ערב מרמז לזמן שהדעת מעורבב, אף בקטנות השכל ובהסתרה מוסתרת אנו מאמינים בה' אחד, וכמאמרם ז"ל (סוטה מב.), אפילו אין בכם זכות אלא שמע ישראל כדאי אתם שיושיע אתכם, כן ירחם ה' בקרוב אמן", עכ"ל ק."

ועד"ז ביאר הרה"ק השפת אמת זי"ע (ויחי תרל"א ד"ה אא"ז), שביקש יעקב לגלות לבניו שגם בתוך הגלות נמצא השי"ת והכל מכוחו, אלא שהוא בהסתר, אך אילו היו משיגים ידיעה זו, ממילא היתה בטילה מהם גזירת גלות, שהרי אין זה נחשב לגלות אם רואה את ה' בכל מקום ומקום, כי כאשר יודע שאין זה אלא הסתר והעלם מיד מתבטלים כל הדינים וההסתר ומתגלה אורו של הקב"ה, על כן נסתלקה ממנו שכינה, מאחר שרצונו של הקב"ה שיהיו בני ישראל בגלות.

אמנם כבר איתא בזוה"ק (ח"א רל"ד), שבאמת גילה יעקב מה שרצה לגלות אלא שהיה מוסתר בדבריו, ומבאר השפת אמת וז"ל: "...ומכל מקום על ידי אמונה שמאמינים זה בני ישראל שאין שום כח בלתי השי"ת רק כל זה ע"י הסתר אף שאין רואין זה בעין, מ"מ על ידי אמונה יכולין לראות האמת", עכ"ל. כלומר, שעל ידי שמתחזק באמונתו הטהורה שהכל הוא מפי עליון הרי מתגלה הקץ ומתבטל כל הגלות.

בספר אך פרי תבואה (פרשת ורא) עה"פ וידבר אלקיים אל משה ויאמר אליו אני ה'. וגו' (שמות ו, ו), מבאר במאמר ארוך את היסוד הנפלא הנ"ל, וז"ל: "דהיינו, דאם באה לאדם איזה צער ח"ו, אז מסתמא הדינים שורים עליו. אמנם צריך לידע, שאין שום דבר במקרה ח"ו, רק הכל בא בהשגחת

הבורא י"ת, ועי"ז (-ע"י שהוא מאמין שהכל בא בהשגחה) נמתקו הדינים שעליו, דהיינו שנעשה מהשם אלוקים, אני ה'."

"ובזה נבין משארז"ל (סנהדרין קח) על נחום איש גם זו, דלכן נקרא איש גם זו, על שכל דבר שבא לידו אמר עליו 'גם זו לטובה'. והנה למה נקרא דוקא 'גם זו', רק משום דידוע דתיבת 'גם', הוא לרבות. דהיינו, שהי' מרבה על תיבת אלוקים אות א' שיהי' אני ה', דהיינו שאמר שהכל הוא מהבורא י"ת, ועי"ז נתהפך לטובה."

"ובזה יש לפרש גם כן הפסוק עמו אנכי בצרה אַחֲלָצְהוּ וְאֶכְבְּדֵהוּ (תהלים צא, טו), דהיינו על כל צרה שלא תבא יאמר שהשי"ת עשה ככה, ולא נפל ח"ו במקרה, ועי"ז 'אחלצהו ואכבדהו' ונהפך לטובה. ועד"ז כתב ג"כ בספר החרדים בשם הרמב"ם ז"ל, יע"ש."

"והנה, לפי"ז יכול האדם להמתיק כל הדינים שעליו בעזרתו ית' במה שידע בבירור שלא הי' במקרה ח"ו. והנה משה רבינו ע"ה אמר להשי"ת למה הרעתה לעם הזה (שמות ה, כב), השיב לו השי"ת ולימוד אותן האין להמתיק הדינים, וזה וידבר אלקיים אל משה ויאמר אליו אני ה' (שם ו, ב), דהיינו, דבר זה תלוי בך שתוכל להמתיק הדין ע"י שיד ה' עשתה זאת ולא נפל ח"ו במקרה וכו'."

"וזה שאמר לו השי"ת, וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם וְגו' בְּאֵל שַׁדַי (שם ג), דהיינו שיש די להעולם באלקותו ית'. דהנה, מציינו אצל האבות שכל הטובות הי' בא להם ע"י שמתחילה הי' נראה לדין, כמו שאמר לאברהם אבינו לך לך מֵאֲרָצְךָ (בראשית יב, א), וכן קח נָא אֶת בְּנֶךָ (בראשית כב, ב), ועי"ז באו הטובות להם כי המתיקו כל הרעות לטוב ע"י שקבלוהו מאבהו. וכן היה אצל יוסף הצדיק, שלעבד נמכר יוסף, ולבסוף נעשה מלך."

"וזה וְאָרָא, דהיינו, שדבר זה נראה להם, ע"ד 'רואה אני את דברי אדמו'ן, אבל וְשָׁמִי ה' לא נודעתי להם (שמות שם), דהיינו, שתיכף יבוא החדש מלמעלה, זה לא היה בהם, רק שהם הפכו הכל לטוב, ע"כ גם אתה תעשה כן. וגם לבני ישראל ג"כ תאמר כן שהם ימתקו הדינים ע"י כך. וזהו לכן אָמַר לְבָנָי יִשְׂרָאֵל (שם ו, ו) ג"כ אָנִי ה', שידעו שהכל הוא מהשי"ת, ובזה ימתקו כל הדינים מעליהם."

"ובזה יובן ג"כ מה שכתבו חכמי האמת, שאין הדינים נמתקים אלא בשרשם, דהיינו שיתקשרו הדינים עד למעלה, שידעו ויבינו שאינן במקרה ח"ו רק מיד ה' היתה זאת, ועי"ז רוח והצלה יעמוד ליהודים אמן", עכ"ד."

« כח ההודאה וההלל כשנצאים בעת צרה »

כעין זה פירש הבת עין בפרשה באופן נפלא, את הפסוק מֵאֲשֶׁר שָׁמְנָה לְחֶמוֹ וְהוּא יִתֵּן מֵעֵדְנָי מֶלֶךְ (בראשית מט, כ), וז"ל: "ונוכל לומר, שהתורה הקדושה מורה לנו דרך האין להמתיק הדינים בשרשם בכדי להמשיך שפע וברכה ממלך מלכו של עולם לעולמות התחתונים."

"דהנה, העיקר הוא להאמין באמונה שלמה, שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ולברך לבורא עולם בה על הרעה בשמחה ובטוב לבב ממש, כשם שמברך על הטובה. ואפילו ח"ו כשהאדם הוא מחוסר ממשאלות לבו, אעפ"כ יהיה אשוריו ותהלותיו של אדם לבורא עולם ב"ה על חיינו

המסורים בידך, ועל נשמותינו הפקודות לך, כמאמר הכתוב כל הנשמה תהלל י"ה (תהלים קג, ו), ודרז"ל (בר"ר יד, ט) על כל נשימה ונשימה תהלל י"ה. ואעפ"י שהוא מחוסר ממשאלות לבו אעפ"כ יאמין באמונה שלמה שכלול בזה חסד ד' באתכסיא, בכדי לברך ע"ז בשמחה ממש."

"ובזה האמונה והתהלה גורם שנמתקו הדינין בשרשם, שיזל מים, הוא החסד, ממלך עולם, מקור החסד, לבאי עולם, ויהיה כל השפעות טובות ומעדיני מלך באתגליא על כל העולם."

"וזהו מאשר שמונה לחמו, מאשר הוא לשון תהלה, שמונה הוא אותיות נשמה, גם לשון נשמה, מורה על לשון שממה ושמומן. כי היינו כשאדם הוא מהלל לבורא עולם ב"ה על נשמה המסורה בידו, אעפ"י שהוא שממה לחמו, היינו שהוא מחוסר לחם וממשאלות לבו, אזי והוא יתן מעדני מלך, היינו יכול ליתן ולהשפיע מעדני מלך וכל השפעות טובות לכל באי עולם" אכ"ר.

וכן פירש בעל היריעת שלמה (רבי שלמה קלוגר זצ"ל, בסידור בית יעקב מהרב יעקב עמדין זצ"ל) כמין חומר ובאופן נפלא את הפסוקים שאומרים בהלל הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו וגו' (תהלים קז, א), וז"ל: "ל"ל הכוונה, דהנה ידוע מאמרם ז"ל (ברכות נד.) דחייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, והיינו מפעם כיון דגם הרעה של הקב"ה בודאי טובה הוא, כי מאתו לא תצא הרעות, רק האדם סובר שהוא רעה חלילה, אבל באמת הוא טובה."

"וכ"ז אם אדם יודע זאת ואומר שהוא בודאי לטובה אז יהיה כן, אבל אם האדם מתרעם כשיגיע אליו רעה חלילה, וצועק שהוא רעה, אז חלילה יתהפך לרעה מוחלט."

"וזה שאמר הכתוב הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, אף אם עושה דבר לפעמים שנראה שהוא רעה, ג"כ חסד הוא, ויהיה מזה טובה, רק באופן יאמר נא ישאל כי לעולם חסדו (שם ב) שהם יכירו ויאמרו שהוא חסד וטובה, אז בודאי יהיה כן, ודו"ק וא"ש, עכ"ל."

והאמת, שכבר מרומז יסוד זו בדברי רש"י הק' על הפסוק להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות (תהלים צב, ג), שכ' וז"ל: "ובעוד צרת הגלות, להאמין בך שתשמור הבטחתך, כל זה נאה וטוב", עכ"ל. כלומר, שפסוק זה הוא המשך להאמור מקודם טוב להדות לה' (שם ב), וכאילו נאמר גם על זה בייחוד טוב, טוב להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות, והיינו טעמא כי טובה גדולה נצמחת לו לאדם בשעה שחוזר ומשריש בקרבו את האמונה שתשמור הבטחתך, ועוד יבואו ימים טובים."

« מהו הדרך להיושע גם בלי תפלה!?! »

ודברים נפלאים איתא בספה"ק תורת משה (על ההגדה של פסח), עה"פ קול רנה וישועה בגאלי צדיקים (תהלים קיח, טו), דמבאר, את מה שדרשו חז"ל הק' (ברכות ו.) ש'רנה' היינו שבחות ורננות. וידוע מה שאי' בספרים, שבכחן של זמירות ותשבחות להיושע גם בלא תפלה, וכדכתיב גבי יהושפט בצאת לפניו ה' ויחזק ויאמר ה' הודו לה' (דברי הימים ב' כ, כא), ועי"ז לבד ניצולו. וזהו כוונת הפסוק קול רנה, ותיכף ומיד 'הישועה באהלי צדיקים'.

ובאור החיים הק' זי"ע מתבטא בלשון נפלא על גודל הנחת של אדם משבח ונותן הלל להקב"ה, שכ' בא"ד "למעלה מהם השיר והשבח העולה מהנשמות אשר הם בעולם הזה, אשר הם בתוך הבשר, והוא מונעם מהכיר ה', והם מתעצמים לאהוב ה' ולשבחו ולהודות למאמרו, זה עליון וחשוק אצל הבורא למעלה מהכל", עכ"ד.

וברש"י בתהלים עה"פ לה' הישועה על עמך ברכתך סלה (תהלים ג, ט), מבאר רש"י הק' וז"ל: "עליו להושיע את עבדיו ואת עמו, ועל עמו מוטל לברך ולהודות לו סלה", עכ"ל.

ובאבן העזר עה"פ מהלל אקרא ה' ומן איבי אנשע (תהלים יח, ד), מבאר, "בקראי אליו בתהלות, מיד אושע", ומהר"י יעב"ץ מבאר עוד, ומן אויבי אושע, "לא אמר אנצל, אלא אושע לגמרי, שהשי"ת הרעיש העולם יותר ממה שהיה צריך להצילני, ובזה נפל פחדו על אויבי שלא יקומו עוד להזיקני. מי גרם לזה, התשבחות. שכמו שאני עשיתי טפל מן הישועה, ועיקר מן השבח, כן השם עשה עיקר להראות אהבתו עמי יותר מן ההצלה."

ובספר שערים בתפילה (מהגאון רבי ששון פינקוס זצ"ל), הביא דברים נפלאים בענין זה וכותב (דף נו ואילך) בזה"ל: "וכתיב קומי רני בלילה לראש אשמרות שפכי כמים לבך נכח פני ה' שאי אליו פניך על נפש עולליך העטופים ברעב בראש כל חוצות (איכה ב, יט), וקשה דלכאורה רינה היא תפילה הבאה מתוך שמחה ושבח להקב"ה, וא"כ איך נמצא מקומה כאן בתפילה על נפש עולליך העטופים ברעב בראש כל חוצות."

"אבל באמת מיוחדת היא תפילה זו של רינה, דוקא בזמן רעב וצרות נוראות, כשנסגרו שערי שמים וצריכים לפתוח שערי ברכה, דאין לך פותח שערי השפעה טובה מן השמים, כמו שירות ותשבחות, שמיד כאשר מראה פנים צהובות כלפי מעלה, מקיים הקב"ה בו ה' צלך (תהלים קכא, ה) ומראה לו אף הוא פנים צהובות ונפתחים לו שערי ברכה וישועה."

"וכלל גדול הוא, שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה, ובמקום ששורה השכינה הקדושה ודאי ששם מצויה הברכה, וכן להיפך אמרו (בב"ק צב.) 'בתר עניא אזלא עניותא', דבמקום שיש עניות ועצבות שם שורה עניות, ובפסחים (דף קיא:) 'איסרא מלאך הממונה דעניותא נבל שמיא'."

וסגולה עצומה היא זו, שכאשר האדם בצרה, ושערי ברכה סגורים לפניו, שיתבונן ברוב טובותיו ית' על כל העולם בכלל, ואליו בפרט, וכמש"כ במסילת ישרים (פ"ח), וז"ל: "והנה, אין לך אדם באיזה מצב שימצא, אם עני ואם עשיר אם בריא ואם חולה, שלא יראה נפלאות וטובות רבות במצבו, כי העשיר והבריא כבר הוא חייב לו ית' על עושרו ועל בריאותו, העני חייב לו שאפילו בעניו ממציא לו פרנסתו דרך נס ופלא ואינו מניחו למות ברעב, החולה על שמחזיקו בכובד חליו ומכותיו ואינו מניחו לרדת שחת, וכן כל כיוצא בזה". עיין שם ויתבונן בזה הרבה, עד שיבוא לידי שירה."

"ואין ספק שיש מצבים שקשה מאד לבוא לידי זה, אבל כך היא עצתו הנפלאה של ירמיהו הנביא, שאם עוללים עטופים ברעב ירונן בחשכת לילה ואז לילה כיום יאיר לו כחשיכה כאורה."

"זאת ועוד, כל טובה המגיעה לאדם הרי באותו הרגע נפתח לו שער, ועל כן ההנהגה הנחוצה מאד למעשה שעל כל טובה וברכה שמקבל מיד להודות ולשבח את הקב"ה, ועי"כ ישאר פתוח השער שנפתח לו לרגע, הן לענין הטובה הזו עצמה שתשאר לו לתמיד, והן לענין שיושפעו לו עוד ברכות, אבל אם אינו מודה ומשבח תיכף, עלול הוא לאבד גם טובה זו אם יסגרו שערי הברכה."

"וכלל גדול הוא שצריך לדעת, שער משנפתח, קל יותר להחזיקו פתוח מלפותחו מחדש. ואתה אחי שמע יסוד גדול באופן כללי, אין לך דבר המביא ברכה וישועה כמו השמחה והטוב לבב, ואין לך דבר המביא רעות וצרות כמו העצבות, וכלשון פי פחד פחדתי ויאיתיני ואשר גרתי יבא לי (איוב ג, כה). וכאשר קורה לאדם הפסד מסויים ובא על ידי כך לעצבות, ההפסד בממון שעלול לבוא כתוצאה מעצבותו גדול הוא לאין ערך מההפסד שקרה וגרם העצבות. ובמקום שיש שמחת הלב ואור החדוה שם שורה הברכה וההצלחה", עכ"ל.

"... השיר והשבח
העולה מהנשמות
אשר הם בעולם
הזה, אשר הם בתוך
הבשר, והוא מונעם
מהכיר ה', והם
מתעצמים לאהוב ה'
ולשבחו ולהודות
למאמרו, זה עליון
וחשוק אצל הבורא
למעלה מהכל..."